

Příručka pro pozůstalé

■ **Pohřeb a jeho organizace**

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ ROZVOJ**

www.mmr.cz

POHŘEB A JEHO ORGANIZACE

- PŘÍRUČKA PRO POZŮSTALÉ

Úmrtí blízké osoby je pro všechny pozůstalé velmi bolestivé. Většina lidí nemá obvykle v této tíživé situaci myšlenky na přípravu pohřbu. Abychom Vám tuto náročnou životní situaci ulehčili, přikládáme několik informací, které Vám mohou pomoci.

PRAKTICKÉ KROKY

I když existuje řada pohřebních služeb, které nám s organizací obřadu pomohou, budeme muset určité úkony obstarat sami. Zaneprázdněnost spojená s přípravou pohřbu nám však alespoň trochu pomůže ztrátu blízké osoby překonat.

***Poznámka:** Jsme-li dědicové, pak organizace pohřbu a zajištění hrobu pro blízkého člověka podle jeho poslední vůle patří k našim důležitým mravním povinnostem.*

▪ Krok 1: úmrtí

Při úmrtí mimo zdravotnické zařízení:

Je nutné zavolat praktického lékaře nebo lékaře služby první pomoci, který vystaví list o prohlídce mrtvého (tzv. ohledací list).

Poznámka: Naše oznamovací povinnost je právně vymahatelná.

Rada: Rození i umírání je možné doma.

Při úmrtí ve zdravotnickém zařízení nebo ústavu sociální péče:

Ohledací list vystaví službu konající lékař, který rozhodne, zda je nutné zemřelého převést na oddělení patologie.

Rodinní příslušníci jsou o úmrtí ve zdravotnickém zařízení nebo ústavu sociální péče informováni osobně, telefonicky nebo telegramem.

▪ Krok 2: kontaktování pohřební služby

Můžeme kontaktovat kteroukoli pohřební službu nezávisle na místě úmrtí. Jedním z kritérií našeho výběru může být tzv. Znak kvality. Znak kvality na dobu určitou propůjčuje pohřebním službám Sdružení pohřebnictví (www.pohrebnictvi.cz).

▪ Krok 3: objednání pohřbu

U vybrané pohřební služby můžeme objednat nejen pohřbení, ale i převoz a úpravu těla zemřelého, různé druhy rakví, návrh a tisk parte, květinové dary, hudební doprovod, řečníka, pohřební hostinu, dopravu pozůstalých apod.

K objednání pohřbu vezmeme do provozovny pohřební služby s sebou:

- občanský průkaz zesnulé osoby (je-li k dispozici)
- občanský průkaz objednavatele pohřbu
- rodný a oddací list zesnulé osoby (je-li k dispozici)
- oblečení pro zesnulého k uložení do rakve (prádlo a vrchní oblečení, nikoli obuv)
- fotografii zemřelého(ho) chceme-li ji použít např. na parte

Rada: Prostřednictvím pohřební služby je možné objednat také různé náboženské úkony, duchovního, sakrální prostor s hudbou apod.

▪ Krok 4: objednání hrobového místa

Smlouva o nájmu hrobového místa musí mít písemnou formu. Uzavíráme ji nikoli s pohřební službou, ale s provozovatelem pohřebiště.

Co musí smlouva o nájmu obsahovat především?

- výši nájemného
- výši úhrady za služby spojené s nájmem

Cena za nájem je splatná předem na celou dobu trvání nájmu, zpravidla na 10 let.

Rada: *K hrobovému místu si sjednejme nájem předem, tj. na dobu předcházející pohřbení nebo uložení urny. Vyberme si hřbitovy a místa, která se nám líbí, či ke kterým měl vztah zesnulý.*

Náhrobek a další zařízení můžeme zřídit až po uzavření nájemní smlouvy, a to v souladu s řádem příslušného pohřebiště.

Rada: *Databázi všech provozovaných veřejných a neveřejných pohřebišť vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj v roce 2006 a zveřejnilo na stránkách portálu veřejné správy.*

▪ Krok 5: oznámení pohřbu - parte

Parte je veřejným oznámením o úmrtí a pohřbu. Každý, kdo je přímým adresátem parte, je zpravidla považován za smutečního hosta a dle dobrých mravů by měl příbuzným zemřelého projevit soustrast.

Formy kondolence:

- ručně psaný dopis
- soustrastná návštěva (zpravidla do dvou týdnů po pohřbu)
- podání ruky před nebo po pohřebním obřadu

▪ Krok 6: pohřbení

Zaopatření mrtvého lidského těla spočívá:

- v konečné úpravě
- v oblečení do šatů nebo rubáše
- v uložení do konečné rakve

Rakev s lidskými pozůstatky je poté:

- uložena do hrobu nebo hrobky na veřejném nebo neveřejném pohřebišti
- nebo zpopelněna v žárovišti krematoria

Poznámka: *Jiné způsoby pohřbení, podle zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nejsou dovoleny. Zmíněný zákon stanovuje další činnosti spojené s pohřbením, které smí vykonávat pouze živnostníci s koncesí a provozovatelé veřejných pohřebišť.*

Rada: *Rozhodnutí o tom, co uděláme pro tělo zemřelého z vlastní iniciativy, je především na nás. Veřejné služby jsou nám v těchto soukromých pietních aktech připraveny pomoci.*

Pohřební obřady nám umožní:

- doprovodit zemřelého na jeho poslední cestě
- pochopit ztrátu blízkého člověka jako realitu
- kondolovat příbuzným zemřelého

Rada: Menší obřad rozloučení se zesnulým lze uspořádat i po delší době po pohřbení formou

- společného uložení urny
- zádušního obřadu

Poznámka: Následnými pietními akty ale samotný pohřeb už nikomu nenahradíme.

▪ Krok 7: vyřizování na úřadech

Smrt blízkého příbuzného je obvykle spojeno s vyřizováním praktických věcí, jako je například rušení smluvních závazků zemřelého apod. V této situaci se můžeme obrátit na následující instituce:

- sociální odbor úřadu obce s rozšířenou působností: informace o případných sociálních dávkách a další pomoci.
- správa sociálního zabezpečení: přiznání vdovského, vdoveckého nebo sirotčího důchodu a další informace.
- notář: vyřízení pozůstalosti a dědictví

Pokud se dostaneme do hmotné nouze, není hanbou požádat o pomoc příbuzné, přátele, obec a církev.

Upozornění: Pokud za smrt blízkého nese někdo odpovědnost (v případě trestného činu viník, v případě pracovního úrazu či nemoci z povolání zaměstna-

vatel atd.), máme nárok na odškodnění. Agendu peněžité pomoci obětem trestných činů vyřizuje Ministerstvo spravedlnosti, odbor odškodňování.

Nebojte se prosazovat svá práva. S žádostí o pomoc se můžete obrátit na kontakty uvedené v závěru.

Financování pohřbu

Pohřebné

Pohřebné je sociální dávkou ve výši 5 000 Kč.

Náleží osobě, která vypravila pohřeb:

- nezaopatřenému dítěti
- osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte

Poznámka: Zemřelá osoba musí mít ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR.

Pojištění pohřbu

Pojištění pohřbu si můžeme zajistit u některých českých pojišťoven. Účel pojištění:

- zmírní pozůstalým starosti s finančními prostředky na vypravení pohřbu
- prostředky na pohřeb jsou v pojišťovně v bezpečí
- výplata peněz je vázána pouze na zajištění pohřbu
- pojistné plnění nepodléhá dědickému řízení

Pohřeb na splátky

Někteří provozovatelé pohřební služby poskytují pohřeb na splátky bez navýšení ceny. Splátky lze zpravidla rozložit od 12 do 24 měsíců dle individuální dohody.

Případne-li dědictví státu

Stejně jako dědic odpovídá i stát v případě odúmrtné za přiměřené náklady pohřbu zůstavitele. Náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem tvoří:

- výdaje účtované za pohřeb
- hřbitovní poplatky
- výdaje na zřízení pomníku nebo desky do výše 20 000 Kč
- výdaje na úpravu pomníku nebo desky
- cestovní výlohy
- jedna třetina obvyklých výdajů na smuteční ošacení osobám blízkým
- při pohřbení uložením těla do hrobu stát hradí nájem za hrobové místo

Nechce-li nikdo vypravit pohřeb

Pohřbívací povinnost má obec. Toto sociální pohřbení je hrazené z rozpočtů obcí. Obec má právo na úhradu účelně vynaložených nákladů na pohřbení vůči dědicům zemřelého.

Darování těla pro vědu, výzkum a výuku

Nezištné darování těla po smrti pro lékařské potřeby je oprávněné a záslužné. Darovaná těla jsou

na náklady zdravotnického zařízení po několika letech zpopelněna v krematoriu. Zpravidla je za ně sloužena jednou ročně ekumenická bohoslužba a rekviem.

Podmínky darování:

- darovací smlouva s konkrétním zdravotnickým zařízením
- prokazatelný písemný souhlas zanechaný ve zdravotnické dokumentaci

***Upozornění:** Urna s popelem zemřelého bývá dodána příbuzným nejdříve po dvou letech od úmrtí.*

***Rada:** Rozhodnutí o tom, že tělo poskytneme pro lékařské potřeby, není konečné – můžeme je kdykoli odvolat.*

Pohřeb bez obřadu

Jde za prvé o zpopelnění lidských pozůstatků v žárovišti krematoria:

- v bezobřadové rakvi
- bez zaslání parte
- bez pronajmutí obřadní síně
- rozloučení se koná v úzkém rodinném kruhu během uložení urny doma nebo na pohřebišti

Za druhé může jít o pietní akt s obřadem v krematoriu, ale:

- nikdo z pozůstalých si urnu z krematoria nevyzvedne
- po roce dojde k anonymnímu smísení popela

- v obecním hrobě na veřejném pohřebišti
- smísení popela s ostatním popelem zajišťuje hrobník bez přítomnosti pozůstalých

Za třetí dochází ke kombinaci výše uvedených bodů, při které

- chybí jakékoli rozloučení
- pozůstalí se nedozví ani číslo hrobového místa svého zemřelého předka, ani adresu pohřebiště, kde se žárový hrob nachází

Svépomoc ve smutku a žalu

Období intenzivního zármutku a truchlení po smrti blízkého člověka je náročné.

1. Zapojte se do přípravy pohřbu.
2. Věnujte pozornost tomu, co jíte.
3. Zachovejte, pokud možno, normální režim.
4. Posuďte svůj zdravotní stav.
5. Hovořte o zemřelé osobě.
6. Dovolte si truchlit.
7. Udělejte si čas na truchlení.
8. Dovolte si zlostné pocity.
9. Dovolte druhým, aby vám pomáhali.
10. Nebojte se vyhledat pomoc.

Poradenství pro pozůstalé

Je výhodné, pokud se v rodině nebo mezi přáteli nachází někdo, kdo nám může poskytnout svoji

pomoc nebo radu a aktivně se zapojit do přípravy pohřbu. Pokud nikoho takového ve svém okolí nemáme, měli bychom mít možnost prokonzultovat potřebné aktivity s někým, kdo má o těchto záležitostech povědomí.

Kvalifikované poradenství ohledně organizace pohřbu a nájmu hrobu nabízí:

- pracovníci pohřební služby
- pracovníci veřejného pohřebiště

Kvalifikované poradenství ohledně vyrovnání se smutkem a žalem nabízí:

- lékař
- psycholog
- psychoterapeut
- sociální pracovník
- duchovní
- poradce v poradenství pro pozůstalé

Existuje státem uznaný standard Poradce v poradenství pro pozůstalé respektující:

- zákonnost
- citlivost vůči kulturní a osobní odlišnosti při truchlení
- spolusdílení – spolunesení
- duchovní rozměr smrti
- přiměřenost pietního chování
- návaznost služeb
- důstojnost umírání i truchlení

Další informace

- o poradenství pro pozůstalé - www.mmr.cz/Pohrebnictvi/Koncepce-Strategie
- o úmrtí a pohřbech - www.pohreb.cz
- o pohřebištích a hrobech - www.pohrebiste.cz

Autoři:

Pracovní skupina pro tvorbu standardů v poradenství pro pozůstalé při MMR. Vydáno jako ověřovací verze, březen 2010.

Budeme rádi za jakoukoli Vaši odezvu (včetně stížností) směřovanou na adresu:

Odbor legislativně právní, Ministerstvo pro místní rozvoj, Staroměstské nám. 6, 110 15 Praha 1, E-mail: pohrebnictvi@mmr.cz

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Rozvoj ve všech oblastech
www.mmr.cz

- Územní plánování
a stavební řád
- Bytová politika
- Cestovní ruch
- Strukturální fondy
- Regionální politika

- Veřejné zakázky
a PPP
- Veřejné dražby
- Pohřebnictví
- Kohezní politika
a Územní agenda EU

■ **INFOLINKA MMR** (PO a ST do 17h, PÁ do 13h): +420 224 861 282 (138)